

Vejen Kunstmuseum og Kunstforeningen

Fra "Turistvejleder for Malt Herred og Bække" (1925)

I *Hansen-Jacobsens* Musæum (opført 1924) findes Afstøbninger af Kunstnerens bedste Værker, bl.a. Døden med Barnet, Natten, der sniger sig frem, Militarismen osv. Paa Pladsen foran Musæet staar som Springvandsfigur: "Troid, der vejrer Menneskeblod". Det er et ejendommeligt og smukt Musæum, rejst ved et anerkendelsesværdigt Samarbejde mellem Kunstneren og hans Fødebys Befolkning. Mange af denne særprægede Kunstners Arbejder skildrer med frodig Fantasi Mørkets, Dødens og de stærke Lidenskabers Gru.

Ved Musæets Indvielse 1.-7.-24 udtalte Kunstakademiets Direktør Professor *Anton Rosen* sig om Kunstneren saaledes: "Deres rige, varme Nationalitetsfølelse gav Deres Arbejder et saadant Præg, at man, trods Værkernes kosmopolitiske eller europæiske Holdning, først og fremmest følte, at her stod man overfor en Kunstner af en ganske særlig dansk Støbning – og med Udtryk for Kunstens inderste Væsen".

Vejen Kunstmuseum

Fra "Vejen Sogn i Malt Herred – et Stykke Kulturhistorie" ved Søren Alkær sig (1940)

Hovedaarsagen til, at man har kunnet tænke paa at bygge et Kunstmuseum i en lille Stationsby som Vejen er den ganske naturlige, at man ønskede at skaffe et anstændigt og passende Lokale til Billedhugger *Hansen Jacobsens* Kunstværker. Disse havde – efter Hjemsendelsen fra Paris i 1901 – staaet opmagasineret i en af Kristiansborgs Slotskældre, og da de i 1907 – paa Grund af Planerne om Slottets Genrejsning – maatte flyttes, fik de en endnu ringere og mere brandfarlig Plads, nemlig i Laden paa Kunstnerens Fødegaard i **Vejen**.

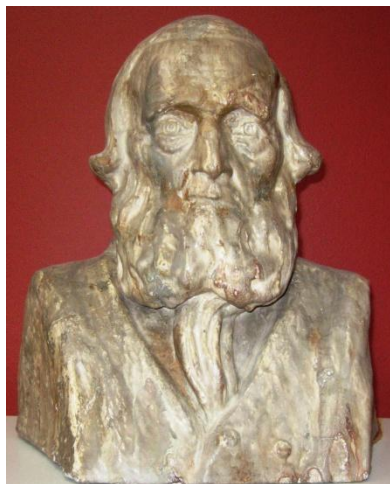
Der blev nu i en Aarrække arbejdet meget ivrigt for et Kunstmuseum, især af den i 1905 stiftede "Kunstforening for Vejen og Omegn", med Købmand *P. Lauridsen* i Spidsen. *Hansen Jacobsen* havde selv udarbejdet en meget smuk Tegning i gammel græsk Stil, og en passende Byggeplads – den nuværende – var samtidig skænket fra Kunstnerens Fødegaard, ligesom han ogsaa ved et Gavebrev af 1907 skænkede alle sine Kunstværker til sit Fødesogn. Men da Haabet om det nødvendige Statstilskud i 1913 brast, kom Museumssagen til at ligge stille i 10 Aar, og H. J. flyttede 1914 sine Kunstværker til et nybygget Atelier i **Skibelund**.

I 1922 blev det mærkelige Springvand med dets barokke Figurer (der minder om Chimærerne paa Notre-Dame i Paris) og "Trolden" som Midtpunkt bygget. Trolden er et af *Hansen Jacobsens* ejendommeligste Arbejder, og da denne Figur, sammen med Museet, et nyt Bibliotek, Kommunehuset m.m. er bleven Byens Midtpunkt, saa har det næsten givet sig selv, at Trolden er bleven Sognets Vartegn eller Mærke. Alligevel var der til at begynde med ikke saa lidt Modstand imod, at man skulle have dette "sære Gespenst" i Sognets Segl, og ogsaa i selve Springvandsudvalget var der saa stærkt delte Meninger, at kun 6 af 11 Medlemmer stemte for Trolden som Springvandsfigur, 4 nøjedes dog med "stemmer ikke", 1 var fraværende. Saavidt skønnes har dog Afgørelsen siden vundet større og større Tilslutning.

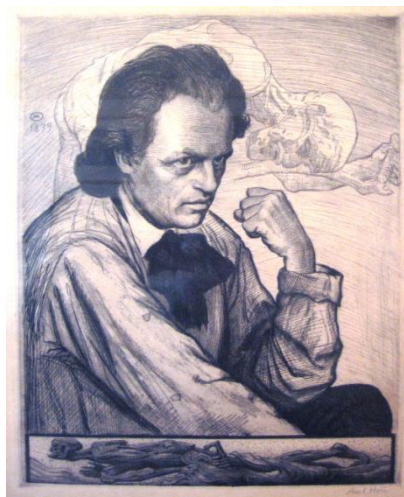
Skønt Museumssagen ganske naturligt nu atter var paa Tale, blev den dog først til Alvor Aaret efter. Da rygtedes det, at *Hansen Jacobsen* nu vilde bygge Privatbolig i Skibelund og at han alt havde købt Tømmer. Dermed vilde hans Kunstværker sandsynligvis være tabt for Vejen, ligesom man heller ikke længere havde den afholdte Kunstner i sin Midte. Det kan siges – og her maa først og fremst nævnes Borgerforeningen – at man stillet overfor denne Udsigt handlede resolut. En stærk Agitation blev sat i Gang, som resulterede i, at alle Sognets Foreninger samlet henvendte sig til Kunstneren og hans Hustru og bad dem blive i Vejen, og overfor denne Opfordring – fra hele Sognet – gav de efter.

Forudsætningen var selvfølgelig, at nu skulde Museet, der nu havde været paa Tale siden 1907, bygges. En Indsamling blev sat i Gang, som gav den smukke Sum af 15.600 Kr. Dertil kom 1.500 Kr. af "Lundgaardfondet". Disse Penge blev brugt til Midterhallen og Atelieret, som kostede ca. 25.000 Kr., Resten betaltes af Kommunen. Den private Lejlighed, nordre Ende af Bygningen, skulde ifølge Kontrakt af 13. Juli 1923 betales af Kunstneren selv. Det blev godt 22.000 Kr. Imidlertid medførte *Hansen Jacobsens* Udnævnelse til Vejen Bys Æresborger i 1931, at han fik Friholig, saa Kommunen fra den Tid har paataget sig ogsaa denne Del af Udgifterne.

Museet, der blev indviet ved en stor Festlighed 13. Juli **1923**, er dog ikke bleven Gemmested for *Hansen Jacobsenske* Kunstskatte alene, men ogsaa for de Malerier, ca. 50 ialt, hvoraf nogle, som før nævnt, tilhører Kunstforeningen, nogle faa er laant, mens Resten, foruden en Del Tegninger, er Museets Ejendom.

Carl Peter Jacobsen (**1908**) - NHJ's far
Buste i glaseret stentøj udført af NHJ

Niels Hansen Jacobsen (**1899**)
Portræt udført af Axel Hou (1860-1948)

Kunstforeningen for Vejen og Omegn

Denne Forening, "Kunstforeningen for Vejen og Omegn", er stiftet 24. Januar **1905**. Købmand *P. Lauridsen* var dens Formand fra Stiftelsen til **1923** og blev **1931** udnævnt til Foreningens Æresmedlem. Fra **1923** til **34** var Tandlæge *Axel Schrøder* Formand, derefter en kort Tid Direktør *Koed* og siden Overlærer *Thor Rudkøbing*. Dens Formaal er "paa enhver efter dens Midler passende Maade at fremkalde, oplive og nære Sansen for Kunsten i alle dens Forgørelser". Dette skulde opnaas ved "Afholdelse af Koncerter og musikalske Underholdninger, ved dramatiske Forestillinger og Oplæsninger, ved oplysende Foredrag om Kunst og ved eventuel Bortlodning af Kunstgenstande mellem Medlemmerne". Foreningen vandt i Aarene før Krigen stor Tilslutning, omkring 300 Medlemmer, og en væsentlig Grund dertil var sikkert dens energiske Arbejde for at faa bygget et Kunstmuseum til *Hansen Jacobsens* Værker, som fra **1907** var opmagasineret i en Lade i Vejen under brandfarlige og i det hele lidet betryggende Forhold. Arbejdet maatte imidlertid i **1913** opgives for denne Gang, da det viste sig, at Haabet om Statstilskud glippede.

Der er i Aarenes Løb afholdt mange gode Koncerter og Foredrag, og adskillige Kunstnere har i Samvirken med Foreningen holdt Udstilling i Vejen. Disse Udstillinger blev senere afløst af Vandredustillingen fra Charlottenborg, der i en Aarrække var en fast Gæst. Der har ogsaa været en Del Bortlodninger blandt Medlemmerne af Malerier, Reproduktioner og *Hansen Jacobsens* Keramik, som Foreningen har indkøbt til dette Formaal. Derimod er en Del værdifulde Malerier, som i Tidens Løb er købt, stadig Foreningens Ejendom og findes ophængt paa Vejen Museum, nemlig følgende 6 Billeder:

Johannes Glob: Moder og Barn.

Jens Vige: Ved Sletten Strand.

Henrik Jespersen: Ved Bramminggaards Indkørselsport.

V. Krause: Flyv-Kirsten i hendes Køkken.

Schlichtkrull: Ved Sommertid i Hammer Bakker.

Da Tilslutningen, særlig til Koncerterne, i Begyndelsen af **1930'erne** blev mindre, blev Formaaalsparagrafen ved en Generalforsamling 3. November **1934** ændret saaledes: "Foreningens Formaal er at søge tilvejebragt en nær Forbindelse mellem Vejen Museum og Egnens Befolkning for derigennem at fremme Sansen for Kunst". Samtidig blev Foreningens Navn forandret til "Vejen Museums- og Kunstforening".